

Rottumeroog

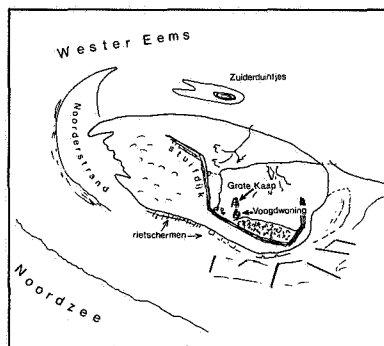
In vogelvlucht

tekst en foto Paul Paris

● In oktober 1991 adviseerde de Natuurbeschermingsraad staatssecretaris Gabor het onderhoud van Rottumeroog te staken. Pogingen om de voortgaande erosie en afbrokkeling van het eiland tegen te gaan werden zinloos geacht. Belangrijkste argument was om in dit oostelijke waddengebied de unieke situatie van een zichzelf instandhoudende natuur te laten terugkeren.

In april van het zelfde jaar had Hendrik Toxopeus, zoon van de laatste op het eiland gevestigde strandvoogd - Jan Toxopeus - uit protest tegen dergelijke plannen van Rijkswaterstaat, in een veel aandacht trekkende aktie, Rottumeroog bezet. Toch is het vrijwel zeker dat met de familie Toxopeus de laatste permanente bewoners van dit Groningse wadeneiland voor goed zijn verdwenen. Immers door onvermijdelijke geologische processen, zoals oostwaarts zandtransport langs de Noord-Nederlandse kust en de daarmee gepaard gaande lokale erosie is er een voortdurende oostwaartse verplaatsing van waddeilanden in het oostelijk deel van de Waddenzee. In het geval van Rottumeroog zal daarom gaandeweg een steeds groter deel in het diepe zeegat van de Westereems verdwijnen. Maar zover is het nog niet. Het eiland ligt nog een aantal kilometers van de Westereems. In ieder geval kan in de komende decennia de natuur volledig bezit nemen van het eilandje. Met een oppervlak van 4 km² is Rottumeroog een klein eiland, maar het herbergt maar liefst ruim 200 soorten hogere planten. Ook voor vogels en zeehonden is het eiland van belang. Ten eerste als hoogwatervluchtplaats voor steltlopers en ook als broedgebied voor vooral sterns en bergeenden. Tevens vinden doortrekkende zangvogels er een rustpunt. Belangrijk is verder dat zeehonden er hun jongen krijgen. Enkele honderden robben behoren tot de populatie. Voorlopig zijn de ruim 100 jaar oude en pas geres-

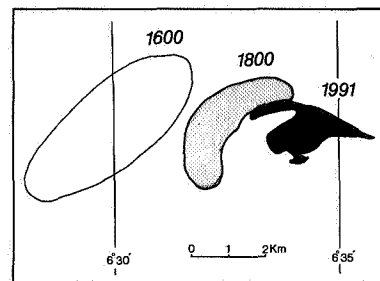
taureerde gietijzeren baken en enkele gebouwtjes, waaronder de voogdswoning, de enige getuigen van het menselijk verleden van het eiland. Een verleden dat tot circa 1300 terug te volgen is. In beschrijvingen van scheepvaartroutes uit die tijd duikt Rottumeroog - toen Langhenhaege geheten - voor het eerst op. Het eiland lag toen een stuk westelijker. Aan het eind van de Middeleeuwen lag er een dorp op het eiland en veteelt was een belangrijk bestaansmiddel. Vanwege de strategische lig-

ging - in het verlengde van de Eemsmonding - werden in de 15de eeuw door Groninger kooplieden pakhuizen op het eiland gebouwd. Rottumeroog was inmiddels in het bezit van twee kloosters, dat van Rottum (ten zuidwesten van Usquert) voor 2/3 deel en dat van Kloosterburen voor 1/3 deel. Aan het einde van de 16de eeuw echter ging het gewest Groningen over naar het protestantisme en kwam Rottumeroog aan de Staten van Groningen. Deze zouden het eiland 70 jaar in bezit houden en stelden een voogd aan. Deze moest vooral gestrande goederen bergen en voorkomen dat anderen zich hiervan meester maakten. Overigens bestond het dagelijks werk uit verdediging tegen de voortdurende kustafslag. Hiertoe werden 'vlakken' (houten kustbeschoeiing) op kwetsbare punten

geplaatst. Een ander object van onderhoud was het houten baken dat door de stad Emden was geplaatst als oriëntatiepunt voor de scheepvaart. Herstel van stormschade en schilderen van het baken waren werkzaamheden die regelmatig moesten gebeuren.

In 1659 werd Rottumeroog door Groningen aan jonker Schotto Tamminga verkocht. Reden hiervan was waarschijnlijk dat het eiland steeds verder afbrokkelde. Tijdens de stormvloed van 1717 moesten alle eilanders vluchten en slechts enkelen keerden terug. Groningen kocht het eiland 21 jaar later weer terug en weer werd een strandvoogd aangesteld belast met berging en zorg voor helmbeplanting. Tot 1965 kwamen en gingen (soms generaties) strandvoogden. Als laatste Jan Toxopeus. In de jaren hierna werd door Rijkswaterstaat alles gedaan om de afkalving van

Oostwaartse verplaatsing Rottumeroog sinds 1600

het eiland zoveel mogelijk tegen te gaan. Ook op de luchtfoto vinden we hiervan iets terug: riet-schermen om het zand te vangen en duinvorming te bevorderen. De betonnen taluds en golfbrekers op de voorgrond zijn in 1986 aangelegd, maar worden door diepe geulvorming gaandeweg ondermijnd. NB